

cigányozást részvétlenül szemlélő utastársak felrajzolásába csap át. Ez Magyarország, ezt ismerjük.

Persze van, amikor ez a jól azonosítható hang elnémul, de ott meg mintha Kosztolányi *Alakjai* tün-nének elénk, az idétlen szövegeleji magyarázkodások nélkül, viszont némi narrációval támogatva. Ezek is jók, mert vagy extrémek, vagy tipikusak: milyenek látszik egy férfi műkörmös (Lali), és megfordítva, mit gondolhatnak a macsó pasik a női szexualitásról. És tényleg, mit?

Aztán vegyesen, valóságos problémák fikcióba rejtve: például a hajléktalan, aki furcsa félreértés folytán médiasztárrá válik. Ez, ha jól értem, az ún. társadalomkritika, szintén kötelező elem, egyfelől jól mutatja mai világunk *értékvesztettségét*, meg ugye a *média hatalmát*, anyukám szeretni fogja. Ahogy az örkényi abszurdot újrairó MÁV-osokat is (mondom, ebben a könyvben egyfolytában tömegközlekednek), akik nagyon leegyszerűsítve Kóka Jánosnak küldendő levelekben látják a kiutat a vállalat szorult helyzetéből, s lényegében munka helyett is efféle levelek megírására buzdítják az utasokat (*Örkény-árnyjáték*). Beázik a lakás, szerelők jönnek, a plafon helyett a csempét verik szét (*Belső kéménykár*). Ezt is ismerjük.

No de akkor hol marad az *irodalom*? Egyáltalán igényli-e ezt itt valaki? (Én annyira nem.) És mi volt az a dolog a borítón a disznó-

fejfel? Ígéret volt vagy fenyegetés? Persze értem én a bábeli nyelvzavarra történő utalásokat a bolgár fordítónóval – nem is tudnám nem érteni, hiszen a kötet legszajbarágó-sabb jelenetében maga Esti Kornél emeli ránk a kalapját –, az elbeszélővel egyetértésben mi is fáradtan bólintunk. Az ún. irodalmi utalások biztosan jelölik a gyengébb szövegeket.

Mégis, valamitől baromira működik ez az egész. Lefekvés előtt, órák közt a szünetben, vonatra várva. A metrón összebb húzom magam, miközben befurakszik mellénk a hatodik. Állandó élményem: tényleg. A kötet anyukámnál. Fontolgom, de mégsem veszek még egyet, hogy itthon is meglegyen. Majd otthon olvasgatom. Jó lesz.

MÉSZÁROS MÁRTON

(*Magvető Kiadó, Budapest, 2009,*
224 oldal, 2690 Ft)

PAYER IMRE: *Pattanni, bullni*

Újabb versekkel gazdagodott nemrégiben posztmodern irodalmunk: megjelent Payer Imre ötödik verseskötete, *Pattanni, bullni* címmel.

Payer Imre irodalomtörténész, költő az ELTE Bölcsészettudományi Karán szerzett diplomát és PhD fokozatot irodalomtudomány-

ból, költői munkásságát számos irodalmi díjjal ismerték el. Költészetére egyéni hangvétel, irónia, sokszor önirónia jellemző. Kedveli a meghökkentő témákat, expresszív képeket, lírájában nem egyszerű észlelhető társadalomkritikus és korkritikus hangnem is. Termékeny volt a tavalyi éve: művei bekerültek a *Szép versek* antológiába és a *Mobilkávébáz* című novelláskötetbe, valamint ekkor jelent meg a következőkben tárgyalt verseskötete is.

A kötet vezérfonalának elsősre a nagyvárosi tömegközlekedés tűnik: az ember a nagy rohanás közben lelassul, meglátja a kicsiny dolgokat, vizionál. Akkor érdemes először olvasni ezeket a verseket, amikor átszeljük a várost például a metróval, a 6-os villamossal vagy a 7-es busszal – így mi is kiszakadunk a sietség és az idegeskedés világából, a járművek apropóján elindított gondolatok kíséretében tesszük meg a további utat, s az idő szinte elrepül. A mikro-figyelés révén látszik a kötet címadó versében is, milyen gyorsan lehet igazából pattanni, hullni, s csak rajtunk múlik, hogy lelassítva jobban az esemény mögé nézünk-e.

A kötetbe válogatott versek között azonban nemcsak a nagyvárosi közlekedés, hanem mitikus alakok

(például *Feleselés Ikarossal*, *Odüsszeusz Kalüpszóra gondol a 7-es buszon*, *Bartók*, *A tékozló fiú*), állatok (például *Az ámbrásce*), a költészetéről és a magyar valóságról való merengések (például *Lebet-e széllel szemben költeni?*, *A diktatúra olyan*) is megjelennek. Vajon mi lehet a kapcsolódási pont e különböző témájú és formájú művekben? Talán a legjobb kifejezés erre a versekből kiérvezhető, a végtelenség

felé tartó lebegés. A mitológia az örök értékeket, Isten alakja a végtelenséget foglalja magában. Az utcák, a tömegközlekedési eszközök pedig „olyan speciális tereket alkotnak, amelyek más területekkel is kapcsolatban vannak. A valahonnan valahová tartás terei. Az emberlét metaforái” – mondja a költő egy interjúból kötet kapcsán.

A végtelenség érzékeltetői a gondolatjelek is, melyek sok költeményben a be nem fejezettséget jelölik, és tőlünk függ, merre indítja el gondolatainkat a vers. Az intertextuális elemek megléte is a költészet végtelenségét sugallja. Szabad versektől a kötöttéig sokféle versformával találkozhat az olvasó: szabadnak álcázott, befejezetlen vagy módosított kötött formákkal például. Utóbbiak a formák végtelen variálhatóságára utalnak.

A kötet végére érve azt hihetjük, megértettük, mit mondanak ezek a versek, de még nem értünk az út végére. Ahányszor elolvastunk egyet közülük, mindig lesz bennük valami új. És „Mi is a végig? Erre nem kapsz választ” – többek közt erre sem.

SZÁNTÓ DANIELLA

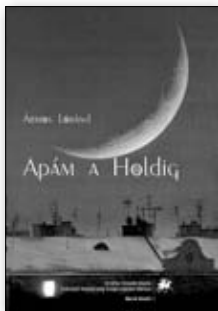
(*Part könyvek, Budapest, 2009,*
96 oldal, 1470 Ft)

ÁRMOS LÓRÁND: *Apám a Holdig*

Második kötetével jelentkezett Ármos Lóránd, a Nagykárolyban született „jogászköltő”. A 2005-ben megjelent *Rózsabúst* követően (Erdélyi Híradó Kiadó, Kolozsvár) 2009-ben, közös kiadás keretében jelent meg *Apám a Holdig* című verseskötete. Csak visszatekintő szempontként felvetve, ez a kötet is illeszkedik a Ráció Kiadó és az Előretolt Helyőrség Budapest–Kolozsvár tengelyű együttműködésébe; így jelent meg 2009 folyamán László Noémi, Király Zoltán, Farkas Wellmann Endre és Lövétei Lázár László válogatott és új verseket tartalmazó kötete is. Ebben a válogatott és új opusokat

prezentáló sorozatba tematikája szerint nem illeszkedik ugyan Ármos Lóránd könyve, külső megjelenítését, fedelét, valamint papírját és betűtípusát tekintve viszont igen.

A kötet borítóját Szentes Zágón tervezte. Tudatos színválasztással, tökéletes érzékkel. Az, hogy a Hold az első fedélre került, nem meglepő, ám az már igen, hogy az uralkodó szürke és fekete mellé Szentes Zágón lilát is hozott; az „Ármos Lóránd: *Apám a Holdig*” betűsor valamennyi „o” karakterét lilával töltötte ki. Ezzel megsokszorozta a holdkrátereket és a holdakat is. Ha ehhez hozzávesszük, hogy a kötet címadó verse, az *Apám a Holdig* tulajdonképpen különálló, egyetlen szöveggé terebélyesedő

rövid etűdökből áll, akkor látható, mennyire tudatos elgondolás révén került a fedélre az, ami. Mindez kiegészül azzal a zsugorítással, ami a Hold (égi) testét a havas éjszakai háztetőkhöz nyomja, míg alul egy lámpafej látható, felémelve az utcaszintről.

Beljebb merészkedve két ciklust találunk, összesen harminckilenc verssel. Ármos költészetének az egyszerűség a legfőbb erénye. Egyszerű formakultúra és szóhasználat, ami azonban választékos végeredményként szilárdul lírai darabokká. Azt hiszem, dicséretes redukció